

*Bijlage I.***VERSLAG van een excursie naar Urk en Schokland op
11, 12, 13 en 14 Juni 1927
door Swart, Reitsma en Eyma gehouden.**

Het merkwaardige eiland Urk ontving ons, die de reis vanaf Utrecht via Kampen gedaan hadden, weinig gastvrij en gelukkig verbeterde ons verblijf buiten het hotel dezen indruk van de bevolking aanmerkelijk; vooral de jeugd was al direct behulpzaam met onze naspeuringen in het dorp, dat we dien Zaterdag voor onze rekening hadden genomen. Dit hooge diluviale deel ($\pm \frac{1}{6}$ van het geheele eiland) is geheel bebouwd en vertoont slechts een zeer gewone flora, hoewel voor ons *Hyoscyamus* een aardige vondst was.

Zoo ruderaal en algemeen als de plantengroei er was, zoo conservatief en uitzonderlijk waren er zeden en gewoonten, welke we, mede door de thuishkomende visschersvloot, ruimschoots konden bestudeeren.

Den volgenden dag leverde het, geheel als hooi- of weiland gebruikte lage, en regelmatig door de zee overspoelde,

alluviale deel ($\frac{4}{5}$ van het eiland) iets meer merkwaardigs op; voornamelijk als plantenassociatie en door het ontbreken van een aantal te verwachten soorten. Naast de kleilanden bood de rond het eiland loopende zandige ringwal, aan de Noordzijde „Top” genaamd, een aardige afwisseling en daar ook werden *Carex arenaria*, *Sedum acre* etc. het eerst genoteerd.

Door een gelukkig (door Reitsma bewerkt) toeval konden we Maandagmorgen vroeg al Schokland bereiken, welk eiland op ons een overgetelijken indruk gemaakt heeft en het verblijf op een nagenoeg onbewoond eiland maakte dezen tocht tot een zeldzame combinatie van wetenschap, sport en romantiek.

Dit geheel alluviale eiland, 4500 m lang en 125—500 m breed, werd dien dag vrijwel geheel doorkruist en was door de eenvormigheid der uitgestrekte moerassige rietvelden geen lastig, maar ook geen interessant floristisch gebied. Alleen de 4 hoogere, vroeger, en ten deele nog nu, bewoonde deelen Emmeloord, Ens, Middelbuurt en Oude Kerk of Zuidpunt boden, met het hun verbindende smalle cementen voetpad eenige afwisseling en ook eenige moeilijkheden. Zoowel het bezoek aan het verlaten huis met lichttoren op de Zuidpunt als aan Ens, waar de nog gespaarde pastorie met kerk, temidden van hoge boomen gelegen, door een waterstaatsarbeider bewoond wordt, waren merkwaardig; maar onvergetelijk was zeker de nacht op Emmeloord, de havenplaats, met angstwekkende misthoren en een rustbed van vischnetten (na technisch onderzoek van *Eyma reukeloos* bevonden). Den nacht brachten we door in den vischafslag, ons bivak voor die dagen. Maar wie ons, wegens tijdelijke winkelsluiting op meegenomen proviand aangewezen, het leven mogelijk en gezellig maakte, was de gastvrije telegrafist Smit, wiens naam in dit verslag dan ook niet mag ontbreken.

Ook hier, evenals op Urk, vernamen we vele bijzonder-

heden over historie en tegenwoordigen toestand van het eiland en werd ons weten behalve op floristisch gebied met meer verrijkt dan direct te verwerken was.

Met de aangenaamste herinneringen aan deze eilanden, vooral Schokland, bracht Dinsdag tegen den avond, een jacht van de Rijkswaterstaat ons naar Kampen terug.

Floristisch waren deze eilanden merkwaardig door hun soortenarmoede. Met de resultaten van vorige onderzoekers mede n.l. Harting (1852) en Suringar (1884) voor Urk en Suringar (1884) voor Schokland, tellen deze eilanden resp. 134 en 95 species, waarvan door ons vele slechts in 1 of enkele exemplaren werden aangetroffen.

Een uitvoerig verslag van excursie en bevindingen, met uitgewerkte plantenlijsten voor de diverse jaren, benevens aantekeningen van het verzamelde materiaal berust in het Archief der Commissie voor het Botanisch Onderzoek van de Zuiderzee en omgeving.

VOORNAAMSTE LITERATUUR.

I URK	P. Harting Het eiland Urk, zijn bodem, voortbrengselen en bewoners.
Utrecht 1853.
	K. Martin Het eiland Urk, benevens eenige algemeene beschouwingen over de geologie van Nederland.
Tijdschr. Kon. Ned. Aandr. Gen. 1889.
	W. F. R. Suringar Verslag van een excursie in Juli en Oct. 1884 naar Urk en Schokland.
Ned. Kruidk. Arch. 2e Ser. Dl. IV p. 290 en 389.

- W. F. R. Suringar
idem, 3e Ser. Dl. I p. 316.
- II SCHOKLAND Mees Schokland
Overijsselsche Almanak 1847.
- W. F. R. Suringar Verslag van een
excursie in Juli en Oct. 1884 naar
Urk en Schokland.
Ned. Kruidk. Arch. 2e Ser. Dl. IV
p. 290.
- H. J. Moerman en A. J. Reyers
Schokland
Tijdschr. Kon. Ned. Aandr. Gen.
1925.

BOTANISCH-FLORISTISCH ONDERZOEK VAN URK EN SCHOKLAND.

Historische gegevens omtrent beide eilanden geven Moerman en Reyers, waar ook een uitvoerige verdere literatuurlijst wordt gegeven. Voor Urk geeft ook Harting vele historische bijzonderheden.

I. URK. Harting heeft bij zijn bezoek weinig planten verzameld, doch kreeg in dat zelfde jaar, 1852, vrij wat materiaal toegezonden, op Urk verzameld door Backer de Wit, apotheker te Enkhuizen, welk materiaal hij bewerkte en waarvan hij in zijn boekje een lijst publiceerde, omvattende 84 phanerogamen.

Suringar bezocht Urk vanuit Kampen op een studentenexcursie op 2 Juli 1884 en bleef er \pm 4 uur, trof het ongunstig, want na een droogteperiode was de hooitijd ingetreden. Er werden toen 78 soorten genoteerd en ten deele verzameld. Hieronder bevonden zich 22 soorten niet door Harting opgenoemd, doch 30 soorten van Harting werden niet teruggevonden.

In October 1884 bezocht Suringar Urk nogmaals en kon toen 12 species aan zijn lijst toevoegen.

Verder heeft Suringar het materiaal van Harting teruggevonden en herzien. Deze revisie bracht een groot aantal veranderingen teweeg. Op grond hiervan moesten van de 84 sp. van Harting 22 vervallen en 16 andere aan diens lijst worden toegevoegd, totaal dus 78 sp. door Harting gevonden.

Suringar nam waar $78 + 12 = 90$ sp., dit geeft, vermeerderd met 12 door Harting wel, door S. niet gevonden, een totaal van 102 species.

II. SCHOKLAND. Suringar bezocht op den terugtocht naar Kampen op 2 Juli ook Schokland en teekende er 40 soorten op.

Beide eilanden zijn in samenwerking met de Zuiderzee-expeditie van Prof. C. Dekhuizen nog een aantal malen bezocht door Dr. F. W. T. Hunger in 1905. Diens resultaten zijn echter nog niet gepubliceerd. Terwijl Dr. Hunger zoo bereidwillig was mij zijn materiaal en aantekeningen af te staan ten behoeve van een vollediger bewerking der flora dezer eilanden, waartoe mij van meerdere zijden ook materiaal is toegezegd, kan ik in afwachting daarvan de volgende cijfers geven.

In 1927 werd door ons zoo volledig mogelijk gebotaniiseerd in de kwartierhokjes Urk- L5-26-21, 22, 23 alluvium, 23 diluvium, 24 en Schokland L6-21-13, 31, 33 en L6-31-11, 13.

Er werden genoteerd in	1852	1884	1927	en totaal
Urk		78	90	102
Schokland		40	85	95 soorten.

Deventer, Januari 1928.

J. J. SWART.